

негативного соціально-психологічного явища.

Список використаних джерел

1. Закон України від 18.12.2018 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>

2. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с.

УДК 316.47-053.4:373.2.015.31:796.1/3

Добош О. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет
Цільо О.В.,
магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Важливим видом спілкування для дитини є спілкування з однолітками, яке в перші роки навчання набуває особливого значення. Тому дослідження проблем спілкування саме в дітей дошкільного віку є важливим, оскільки саме цей вік дитина вступає в новий тип відносин з оточуючими людьми, у неї починають складатися нові різноманітні форми діяльності.

Міжособистісні стосунки – це сукупність об'єктивних зв'язків та взаємодій між особами, які належать до певної групи; система установок, очікувань, стереотипів, орієнтацій, через які люди сприймають і оцінюють один одного.

У Базовому компоненті дошкільної освіти України (Освітня лінія «Дитина в соціумі») наголошено на необхідності формування соціально-комунікативної компетенції дітей старшого дошкільного віку, котра визначається як обізнаність вихованців із різними соціальними ролями: з елементарними та морально-етичними нормами міжособистісних взаємин; уміння дотримуватися їх під час спілкування, а також здатність взаємодіяти з людьми з найближчого оточення; мистецтво співпереживати, співчувати, допомагати іншим, обирати відповідні способи спілкування в різних життєвих ситуаціях [2].

Між дітьми виникають особисті відносини, що базуються на почуттях симпатії (антипатії) і визначають становлення дитячого колективу, взаємостосунки в ньому, вироблення позитивних рис у його членів, впливаючи на психологічну атмосферу у групі ДНЗ та настрої вихованців ще задовго до того, як у процесі організованої вихователем спільної діяльності складуться відповідні ділові контакти. Особисті взаємовідносини істотно впливають на становлення характеру дошкільника. При правильному педагогічному керівництві цими взаєминами шляхом організації спільного життя та діяльності дітей у дошкільному закладі вони стають важливим засобом згуртування колективу та виховання взаємодопомоги між його членами.

Гуманні міжособистісні стосунки найбільш ефективно проявляються в невеликих дитячих об'єднаннях, що утворюються в основному на засадах взаємної симпатії та емоційної прихильності. Провідними заняттями малечі є ігрова діяльність. Саме через гру діти пізнають світ, готуються до життя, набувають різноманітних практичних знань і вмінь.

Розвиток спілкування з однолітком у дошкільному віці включає кілька етапів. На першому з них (2 – 4 роки) ровесник є для малюка насамперед партнером з емоційно-практичної взаємодії, заснованої на наслідуванні та емоційному співпереживанні дитини.

Головною комунікативною потребою дитини в цей час є потреба у співучасті ровесника, яка виражається в паралельних (одночасних та однакових) діях дітей.

Упродовж другого етапу у розвитку спілкування дошкільника (4 – 6 років) увиразнюється нова потреба – в ситуативно-діловому співробітництві з однолітками. Співпраця, на відміну від попередньої співучасті, передбачає чіткий і конкретний розподіл ігрових ролей та функцій, а отже, і відповідний облік дій та впливів ігрового партнера. Змістом спілкування стає спільна (головно ігрова) діяльність.

Під час цього другого періоду виникає ще одна нова й важлива потреба дошкільника – у повазі та визнанні ровесника.

На третьому етапі (6 – 7 років) спілкування з однолітками все більше набуває виразних ознак позаситуативності: зміст взаємодії абстрагується, тобто позбавляється прямої залежності від наявної реальної ситуації, починають складатися стійкі вибіркові уподобання між дітьми. Одним із ефективних шляхів формування позитивних взаємовідносин у старших дошкільників є організація їх спільної ігрової діяльності, упродовж якої вони зводять спільні будиночки, разом малюють картинки або розігрують певні сюжети. Метою таких спільних ігрових дій є навчити дошкільників узгоджувати свої дії, співпрацювати, сформувані у них навички спілкування. Проте нерідко такі спільні ігрові заняття дітей закінчуються сварками, невдоволенням діями ровесників, адже при відсутності уваги й симпатії до ігрового партнера, дитина не стане узгоджувати з ним свої дії. Оцінювання його дій (фіксоване у вербальних визначеннях) зазвичай передує баченню і безпосередньому сприйняттю іншого, що ідентифікує особистість ровесника з уявленнями про нього. Усе це «закриває» останнього і спричиняє виникнення атмосфери замкнутості, нерозуміння, образ і сварок. Володіння привабливими, бажаними предметами і переваги в ігровій діяльності часто є причинами дитячих конфліктів і водночас традиційною формою демонстрації власного «Я» [1].

Гра є одним із найефективніших засобів підготовки дитини до «дорослого» життя, її соціалізації, морально-етичного виховання. У грі діти з власної ініціативи вступають у різні контакти між собою, здебільшого самостійно будують свої стосунки. Якщо ігрова діяльність дитини є вільною і невимушеною, такою, що вийшла за межі тиску з боку дорослих, ігрові відносини виступають у ролі добровільних тренувань, шляхом яких дитина засвоює моральноетичні норми поведінки.

У старшому дошкільному віці гра стає провідним видом діяльності не тому, що вона займає найбільше часу, а тому, що зумовлює якісні зміни в психіці дитини; зміст гри набуває дедалі більшої інтелектуальності, відповідно до вищого рівня розумового розвитку 5-6-річних дітей. Вони вже, наприклад, краще усвідомлюють і відтворюють суспільні події, етичні правила, якими регулюються взаємини між людьми [3].

У формуванні міжособистісних відносин використовують сюжетно-рольові ігри. Однією з визначальних особливостей таких ігор є довільність ігрових дій, які підпорядковані спільним ігровим інтересам. Коли діти виконують прийняті ролі, то вони намагаються по-своєму відтворити дії, взаємини дорослих підкорюються обумовленим ролями правилам поведінки. Міжособистісні стосунки формуються також в режисерських іграх, театралізованих іграх, в іграх-драматизаціях.

Таким чином, ігри зближують дітей, об'єднують їх загальною цікавою для всіх діяльністю. Спільна ігрова діяльність вимагає від дітей вміння вступати в контакт з іншими, наслідувати і відтворювати певні норми та моделі поведінки. Потреба старших дошкільників у спілкуванні з ровесниками, у спільних іграх зумовлює виникнення дитячого співтовариства, в якому однолітки стають цікавими як друзі та ігрові партнери. У процесі ігрової діяльності максимально розвивається система міжособистісних відносин, взаємних симпатій і прихильностей дітей старшого дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Айзенбарт М. Формування соціальних міжособистісних відносин дітей старшого дошкільного віку в процесі ігрової діяльності // Наукові записки кафедри педагогіки. - 2015. - № 37. - С. 23-34
2. Базовий компонент дошкільної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponent-doshkilnoji_osviti_v_ukrajini/.

3. Наумчук Т.В. Особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку. – [Електронний ресурс] / Т.В. Наумчук. – Режим доступу: http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=387.

УДК 371.3:796.56

Замрозович-Шадріна С.Р.
кандидат педагогічних наук, доцент
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку, зміцнення і збереження їхнього здоров'я ніколи не втрачають своєї актуальності. Особливо це стосується сьогодення, оскільки в умовах активного впровадження комп'ютерних технологій різко знизилась рухова активність дітей, як наслідок підвищився відсоток дітей з ослабленим здоров'ям. Фізкультурно-оздоровча робота з дошкільниками не завжди відповідає сучасним вимогам і потребує заміни для ефективнішого вирішення завдань щодо зміцнення здоров'я, підвищення рівня фізичної підготовленості, своєчасного фізичного і психічного розвитку дитини, що сприяє пошуку нових підходів до оптимізації системи дошкільного фізичного виховання. Більшість дітей приступають до навчання у школі фізично неготовими до цього виду діяльності. Тому фізичне виховання є найбільш дієвим засобом зміцнення здоров'я. Залучення дітей дошкільного віку до цінностей здорового способу життя є найбільш ефективним в процесі фізичного виховання, де у значній мірі реалізується потреба у руховій активності [1; 2; 3].

Підвищений інтерес дослідників до проблем дошкільного фізичного виховання зумовлений низкою суперечностей між потребами суспільства у підвищенні рівня фізичного стану дітей і теперішнім станом фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками (Пивовар А.А. (2006), Козіброда Л.В. (2006), Поліщук В.В. (2008), Бондар О.М. (2009), Яхно Є.Г. (2011)).

Наявність значної кількості дітей із дисгармонійним фізичним розвитком, а також із недостатнім розвитком основних рухів та фізичних якостей свідчить, що організація роботи з фізичного виховання в закладах дошкільної освіти потребує вдосконалення. Фіксується досить високий відсоток дітей, які часто хворіють на респіраторні інфекції та мають хронічні захворювання. Недостатній фізичний розвиток і низька фізична підготовленість дошкільників здебільшого пояснюються зниженням їхньої рухової активності та розумової діяльності.

Актуальним у наш час залишається питання розробки та вдосконалення програм фізичного виховання дітей дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах, що сприяють зміцненню здоров'я, вихованню здорового способу життя, розвитку фізичних здібностей, нормалізації психофізичного стану дітей.

Серед чинників, які знижують ефективність фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах, можемо виокремити такі: застаріла матеріально-технічна база – недостатня кількість інвентарю та обладнання, зорієнтованого на сучасні форми рухової активності; низька забезпеченість спортивними залами, а деякі з них не відповідають сучасним вимогам. Водночас практика свідчить, що не використовуються належно навіть наявні можливості. Тому, не всі діти мають можливість повноцінно займатися фізичною культурою. До основних чинників відносять невідповідність системи кадрового забезпечення процесу фізичного виховання з урахуванням соціального замовлення суспільства, низький рівень кадрового забезпечення, заміна інструкторів з фізичного виховання вихователями, неякісна підготовка майбутніх педагогів у вищому навчальному закладі, відсутність мотивації в їхній роботі; формальність у підвищенні кваліфікації

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>